

**Handläggare**  
Gunilla Schedin  
Telefon: 08-508 09 277**Till**  
Norrmalms stadsdelsnämnd

## **Reviderade riktlinjer för familjehemsvård av barn och ungdomar - remiss från kommunstyrelsen**

### **Förvaltningens förslag till beslut**

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Christina Rapp Lundahl  
stadsdelsdirektörSiw Lideståhl  
avdelningschef

### **Sammanfattning**

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bl.a. Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av ett förslag till reviderade riktlinjer för familjehemsvård. Förslaget har anpassats till den nu aktuella lagstiftningen och till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Därutöver har vissa förtydliganden gjorts.

Förvaltningen är positiv till förslaget till nya riktlinjer. De föreslagna riktlinjerna är tydligt formulerade och ger en bra vägledning i arbetet med familjehem och placerade barn. Förvaltningen vill dock framhålla att de föreslagna riktlinjerna ställer krav på ökade resurser.

## Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bl.a. Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av ett förslag från socialnämnden till reviderade riktlinjer för familjehemsvård av barn och ungdomar. Förslaget bifogas. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 30 juni 2013.

Nuvarande riktlinjer antogs av kommunfullmäktige 2004. Smärre justeringar har därefter gjorts. Förslaget till reviderade riktlinjer har anpassats till den nu aktuella lagstiftningen och till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Därutöver har vissa förtydliganden gjorts.

## Ärendet

### Ett förstärkt barnperspektiv

I socialtjänstlagen finns en ny bestämmelse om barnets rätt att framföra sina åsikter i frågor som rör honom eller henne. Tidigare föreskrevs att barn som är under 15 år bör höras om det är till nytta för utredningen och det kan antas att barnet inte tar skada av att höras. Det är således inte längre möjligt att underlåta att höra barnet.

### Barnets socialsekreterare

En ny bestämmelse har införts i socialtjänstlagen om att barn och unga som vårdas i familjehem eller hem för vård eller boende (HVB) ska ha en särskild socialsekreterare. Syftet med bestämmelsen är att garantera att det under vårdtiden finns en särskild socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet.

Rollen som barnets socialsekreterare innebär framför allt att handla i barnets intresse. Det betyder att socialsekreteraren så långt det är möjligt ska ha en självständig ställning i förhållande till familjehemmet eller HVB-hemmet, dvs. inte handlägga frågor som rör villkoren för vårdgivarens uppdrag. Socialsekreteraren ska regelbundet besöka barnet och ha enskilda samtal med honom eller henne.

### Förstärkt tillsyn

Hur ofta barnet ska besökas är inte lagreglerat men Socialstyrelsen har föreskrivit att barnet bör besökas minst fyra gånger per år, vilket också föreslås i ärendet. Även oanmällda besök i familjehem ska kunna göras.

### Stabilitet och långsiktighet

I ärendet föreslås att den utredning som ligger till grund för beslut om vård i familjehem på ett tydligare sätt än vad som idag är fallet måste ta ställning till om placeringen ska vara långsiktig. I ärendet tydliggörs vikten av att, i de fall detta är möjligt, öka stabiliteten för barn genom adoption eller vårdnadsöverflyttning.

Socialtjänstlagens bestämmelse om att socialnämnden var sjätte månad ska överväga om vården fortfarande behövs har kompletterats med att socialnämnden i samband med detta ska överväga *hur vården bör inriktas och utformas*.

### Vårdnadshavares rättigheter och skyldigheter

För att det kunna avgöra om ett barn ska vara långsiktigt placerat behöver barnets vårdnadshavare erbjudas verk samma insatser. I ärendet tydliggörs ansvaret för att erbjuda insatser för att förändra bristande föräldraförmåga.

För att en vårdnadshavare ska kunna hålla kontakten med sitt placerade barn krävs ibland resor till familjehemmet. I ärendet tydliggörs att resor och andra kostnader som vårdnadshavare kan ha i samband med umgänget ska betalas av socialtjänsten.

### Stöd till familjehem som blivit vårdnadshavare

I syfte att tydliggöra socialtjänstens ansvar för råd och stöd till familjehemsföräldrar som blivit vårdnadshavare, har en ny bestämmelse införts i socialtjänstlagen. Till skillnad från tidigare kan råd och stöd ges av socialnämnden i den kommun som beslutat om placeringen, om vårdnadshavarna begär det.

### Förstärkt fokus på barns rätt till utbildning och hälsa

Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten skyldighet att följa vården, vilket inbegriper både utbildning och hälsa. Socialtjänsten ska vara en aktiv part för att barnet ska få sina rättigheter på dessa områden tillgodosedda.

I ärendet förtydligas skolhuvudmannens skyldigheter och socialtjänstens rätt att ställa krav på skolan när det gäller placering av ett skolpliktigt barn.

Placerade barn ska i så stor utsträckning som möjligt ha likvärdiga förutsättningar som andra barn, vilket kan innebära att de i vissa situationer behöver mer än andra barn. I ärendet

föreslås att man vid placering av äldre barn bör överväga om barnet ska få tillgång till dator med internetuppkoppling.

### Uppföljning efter placering

En ny bestämmelse har införts i socialtjänstlagen om uppföljning efter avslutad placering oberoende av samtycke från vårdnadshavaren eller barnet. Detta innebär att socialnämnden får besluta om uppföljning av barnets situation efter det att en placering i ett familjehem eller HVB-hem upphört. Uppföljning får göras om barnet bedöms vara i särskilt behov av nämndens stöd eller skydd.

### Eftervård

Beslut om vård enligt socialtjänstlagen upphör formellt när barnet fyller 18 år. I ärendet förtydligas skyldigheten att erbjuda barn och ungdomar eftervård, vilket kan innebära insatser i form av fortsatt familjehemsplacering, stödboende, särskilt stöd för att klara gymnasiet eller för att hitta bostad och arbete.

### Utredning och utbildning av familjehem

Enligt gällande lagstiftning ska alla hem som avser att ta emot barn för stadigvarande vård och även jourhem vara utredda av socialnämnden. En ny bestämmelse om samråd med andra kommuner, som har barn placerade i det tilltänkta hemmet, har införts.

I socialtjänstlagen finns numera även en bestämmelse om att socialnämnden är skyldig att tillhandahålla den utbildning som behövs för dem som nämnden avser att anlita som familjehem eller jourhem. I ärendet förtydligas att alla familjehem ska ha genomgått grundutbildning. Familjehemmet ska även förbinda sig att delta i den fortbildning som erbjuds genom socialförvaltningens resursteam för barn och ungdom eller av stadsdelsförvaltningarna.

## Ärendets beredning

Ärendet har beretts av socialtjänstavdelningen.

## Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till förslaget till nya riktlinjer. De föreslagna riktlinjerna är tydligt formulerade och ger en bra vägledning i arbetet med familjehem och placerade barn.

I enlighet med Socialstyrelsens nya föreskrifter och allmänna råd föreslås att barnet bör besökas minst fyra gånger per år och att även oanmälda besök i familjehemmet ska även kunna göras. Förvaltningen har i sak inget att invända mot förslaget men vill framhålla att detta också ställer krav på resurser.

Vad gäller Norrmalm finns i dagsläget 21 familjehemsplacerade barn och ungdomar. Av dessa är 16 placerade i annan kommun, vilket i vissa fall medför långa resor. Enligt nu gällande riktlinjer bör barnet/den unge besökas två gånger per år. Enligt de föreslagna riktlinjerna ska således dubbelt så många besök göras. Detta är både personal- och kostnadskrävande. För –och efterarbete

Det är bra att man i socialtjänstlagen nu infört en bestämmelse om att barn som är placerade i familjehem eller hem för vård eller boende (HVB) ska ha en av socialnämnden särskilt utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet. Detta innebär i praktiken att det i varje enskilt ärende måste finnas två handläggare, en familjevårdsinspektör som svarar för kontakterna med familjehemmet och de biologiska föräldrarna och en som svarar för kontakten med barnet/den unge. Förvaltningen vill framhålla att även detta fordrar ökade personalresurser.

Det är också bra att det i socialtjänstlagen numera finns en bestämmelse om barnets rätt att framföra sina åsikter i frågor som rör honom eller henne oavsett om socialnämnden anser att detta tillför utredningen något.

Ett förtydligande har gjorts när det gäller socialnämndens skyldighet att, efter att placeringen upphört, erbjuda barn och ungdomar eftervård. Förvaltningen ställer sig positiv till att nämndens ansvar för barnet eller den unge kvarstår även efter att vården upphört. Även i detta fall vill förvaltningen framhålla att skyldigheten att erbjuda eftervård kan betyda ökade krav på resurser både rent ekonomiskt och personalmässigt.

Som framgår av ärendet kan, i enlighet med nu gällande lagstiftning, råd och stöd ges till familjehemsföräldrar som blivit vårdnadshavare av den kommun som beslutat om placeringen. Detta betyder att den kommun som en gång beslutat att placera barnet måste ha resurser för att tillgodose behovet av råd och stöd även efter att placeringen upphört.

## **Bilaga**

Förslag till reviderade riktlinjer för familjevård av barn och ungdomar.